

Länstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (5)

Datum
2023-07-04

Ärendebeteckning
801-3493-2023

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70)

Er beteckning: S2023/00244

Länstyrelsen fokuserar i sitt svar på utredningens förslagen om organiseringen i stort samt de förslag som direkt berör länstyrelsen.

Sammanfattning

Länstyrelsen ser positivt på att barnrättsperspektivet är tydligt genom hela utredningen. Länstyrelsen ställer sig bakom förslaget om strategins övergripande målsättning samt långsiktiga mål och håller med Utredningen om att det behöver utses en aktör med ansvar att stödja, hålla samman och driva arbetet med strategin framåt. Om detta uppdrag ges till Folkhälsomyndigheten menar Länstyrelsen att det är av yttersta vikt att myndighetens kunskap om våld samt vikten av ett genusperspektiv i arbetet med våld säkerställs. Länstyrelsen betonar vikten av samordning och menar att samverkan mellan Folkhälsomyndigheten och Jämställdhetsmyndigheten behöver tydliggöras. Länstyrelsen är positiv till att länstyrelsen åläggs ett särskilt ansvar att stödja det lokala och regionala arbetet för att uppnå strategins mål. Länstyrelsen ställer sig vidare positiv till att kommunerna ges uppdrag om kartläggning, analys och planering. Länstyrelsen poängterar vikten av att tilldelningen av statsbidrag motsvarar den ambitionsnivå som utredningens förslag skulle innebära.

Länstyrelsen Västerbottens ställningstagande till utredningens bedömningar och förslag

Kapitel 14 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

Länstyrelsen ställer sig bakom strategins övergripande målsättning samt långsiktiga mål och ser positivt på att barnrättsperspektivet är tydligt genom hela utredningen.

2023-07-04

Länsstyrelsen håller med Utredningen om att det behöver utses en aktör med ansvar att stödja, hålla samman och driva arbetet med strategin framåt. Om Folkhälsomyndigheten ges detta uppdrag menar Länsstyrelsen att det är mycket viktigt att kunskap om våld samt vikten av ett genusperspektiv i arbetet mot våld byggs upp inom myndigheten. Länsstyrelsen vill lyfta risken att maktaspekten i våldsutövande osynliggörs när våldet ses som i huvudsak ett folkhälsoproblem. Det är enligt Länsstyrelsen av största vikt att förståelsen av våld utifrån ett genus- och maktperspektiv fortsätter vara centrala delar av arbetet mot våld också när det handlar om barn och oavsett vilken myndighet som blir samordnare för strategins genomförande. Forskning visar att ett framgångsrikt förebyggande arbete mot våld behöver ha en genusförändrande ansats för att vara framgångsrikt. Världshälsoorganisationens, WHO, genomlysning av det våldsförebyggandet området visar att insatser som har ett genusperspektiv är mer effektiva än insatser som saknar det (WHO (2010) Violence prevention: the evidence). Vi vet också att flickors och pojkars våldsutsatthet ser olika ut liksom deras våldsutövande, något som även Utredningen pekar på. Detta är enligt Länsstyrelsen viktiga utgångspunkter att ha med sig i arbetet mot våld mot barn, inte minst i det våldsförebyggande arbetet, för att de insatser som genomförs ska få önskat resultat och effekt.

Länsstyrelsen betonar vikten av samordning och menar att samverkan mellan Folkhälsomyndigheten och Jämställdhetsmyndigheten behöver tydliggöras, detta så genomförandet av strategin för att förebygga och bekämpa våld mot barn samt strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samordnas på bästa sätt, arbetet med de båda strategierna ges förutsättningar att förstärka varandra och stödet från de centrala myndigheterna blir samordnat.

Utarbetandet av uppföljningssystem för strategin och framtagande av indikatorer behöver enligt Länsstyrelsen samordnas med Jämställdhetsmyndighetens påbörjade arbete med indikatorer kopplat till uppföljningen av den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Även arbetet med lägesbild och analys behöver samordnas.

Kvinnojourernas riksförbund Unizon och Roks saknas bland de nationella aktörer som bör ges särskilda uppdrag. Länsstyrelsen menar att kvinnojourernas kunskap och erfarenhet om barn som utsatts för våld behöver tas till vara och deras medverkan och inflytande över utformning och genomförande av ett arbete mot våld mot barn behöver säkerställas. Kvinnojourerna är en av de aktörer med längst erfarenhet av att arbeta med barn som utsatts för våld men de har helt förbisetts av Utredningen.

2023-07-04

14:7 Länsstyrelserna ska stödja det lokala och regionala arbetet

Länsstyrelsen är positiv till att länsstyrelsen åläggs ett särskilt ansvar att stödja det lokala och regionala arbetet för att uppnå strategins mål och håller med Utredningen om att ett sådant uppdrag ligger i linje med myndighetens nuvarande uppdrag. Stora delar av det arbete som görs inom ramen för länsstyrelsernas uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, ett uppdrag som omfattar våld mot vuxna och barn, har bäring mot förslaget om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Länsstyrelserna har länge sett behov av ett större fokus på barn som lever i våld, det är något som vi redan jobbar med men ett förstärkt fokus behövs och det är något som Länsstyrelsen välkomnar.

Med tanke på, som Utredningen också konstaterar, att förslaget om ett regionalt uppdrag till länsstyrelsen gällande att förebygga och bekämpa våld mot barn i stora delar skulle överlappa länsstyrelsens regionala uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt att det centrala i de båda uppdragen är våld ser Länsstyrelsen positivt på om genomförandet av uppdragen samordnas. En samordning skulle borgen för att våldet hålls centralt i genomförandet av arbetet mot våld mot barn. Länsstyrelsen konstaterar att Utredningens förslag skulle innebära en avsevärd ambitionshöjning i arbetet mot våld mot barn och den finansiering som ges för detta behöver möta upp omfattningen i uppdraget.

Enligt Utredningens förslag bör länsstyrelsen redovisa arbetet mot våld mot barn separat. Det är Länsstyrelsens bedömning att detta skulle innebära dubbelredovisning i flera avseenden. I det praktiska genomförandet av insatser kan många gånger vara svårt att särskilja insatser inom våld mot barn och mäns våld mot kvinnor. Det är viktigt att redovisningen samordnas och underlättas på ett sätt som möjliggör för länsstyrelserna att bedriva ett ändamålsenligt och effektivt arbete utan för tung administration.

14:8 Kommunövergripande kartläggningar, analyser och åtgärdsplaner

Länsstyrelsen kan konstatera att förslaget om att kommunerna ska ges ett lagstadgat uppdrag om kartläggning, analys och planering innebär en stor ambitionshöjning, vilket Länsstyrelsen i grunden är positiv till. Länsstyrelsen ser dock en risk att det krafttag som önskas och som krävs för att uppnå strategins målsättningar kan bli svårt för framför allt mindre kommuner att leva upp till. Länsstyrelsen bedömning är att uppdraget avseende våld mot barn kan komma att placeras hos tjänstepersoner som redan har flera andra uppdrag, vilket vi ser ofta är verkligheten i mindre kommuner. Länsstyrelsen bedömning är att om kommunerna ska kunna leva upp till de förväntningar som ställs krävs

2023-07-04

att det utökade ansvaret också medför ökade resurser. Länsstyrelsen ser positivt på om arbetet mot våld mot barn samordnas med kommunens brottsförebyggande arbete, det finns likheter i utformningen av de båda uppdragen. Samtidigt håller Länsstyrelsen med Utredningen om att lokala och regionala förutsättningar, behov och omständigheter ser olika ut och att det är viktigt att det ges utrymme för anpassningar av arbetet. Lokala anpassningar får dock inte ske på bekostnad av barns rättigheter.

Länsstyrelsen håller vidare med Utredningen om att den statliga styrningen behöver bidra till att utjämna olikheter i förutsättningar för att ett kvalitativt och kunskapsbaserat utvecklingsarbete ska kunna bedrivas i hela landet. Länsstyrelsen menar att det här är viktigt att tilldelningen av medel till kommunerna behöver utformas i linje med detta. En fördelningsmodell som enbart bygger på invånarantal skulle missgynna befolkningsmässigt små kommuner och skulle inte bidra till likvärdighet i förutsättningarna hos kommunerna att genomföra det utvecklingsarbete som behövs för att skapa likvärdiga uppväxtvillkor för barn i hela landet. Länsstyrelsen skulle förorda en modell där samtliga kommuner tilldelas medel för samordning och därutöver medel per invånare för verksamhet. (jämför finansieringsmodellen kopplat till Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap). Vidare menar Länsstyrelsen att det krävs en mer långsiktig statlig finansiering än tre år för ett långsiktigt arbete. Vår bedömning är vidare att det är för tidigt att besluta om ett förstärkt ansvar för kommunerna från den 1 januari 2024.

Kapitel 15 Prioriterade insatsområden och åtgärder

Ökad tillgång till målgruppsanpassat stöd till föräldrar (15.1.3)

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd föreslås ges i uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna kartlägga förekomst – samt behov av fortsatt utveckling – av målgruppsanpassade föräldraskapsstödsprogram. Länsstyrelsen vill här peka på att i norra Sverige har vi inte någon regional samordning gällande föräldraskapsstöd i och med att länsstyrelserna inte längre har något uppdrag gällande generellt föräldraskapsstöd.

Förbättrad information om samhällets stödinsatser (15.3.1)

Länsstyrelserna föreslås ges i uppdrag att kartlägga och sprida information om samhällets stödinsatser. Informationen ska riktas till barn och vuxna samt yrkesverksamma. Länsstyrelsen håller med om att detta ligger i linje med förslaget uppdrag till myndigheten om att stödja och verka för samverkan, och konstaterar samtidigt, med erfarenhet från genomförda insatser inom området mäns våld mot kvinnor att den här typen av insatser ofta är kostsamma. Det är Länsstyrelsens uppfattning att ett sådant uppdrag behöver följas av medel för genomförandet.

2023-07-04

Allmänna synpunkter

Förslagen till åtgärder är många, Länsstyrelsen föreslår att det görs en prioritering av eller en tidsplan för alla de förslag som ges.

Länsstyrelsen vill påtala vikten av att skolans ansvar för det våldsförebyggande arbetet samt ansvar gällande våld mot barn tydliggörs i skolans styrkedja. Om länsstyrelsens ansträngningar för att nå fram till skola och förskola och arbeta för ett genomförande av strategin där ska nå resultat menar Länsstyrelsen att det krävs speglade uppdrag för att långsiktighet och hållbarhet i arbetet ska kunna uppnås.

Hedersrelaterat våld och förtryck lyfts återkommande i Utredningens beskrivning av vad barns våldsutsatthet kan innebära. Denna typ av våldsutsatthet lyfts sedan inte specifikt i de vidare förslagen då Utredningen menar att detta ska ingå i arbetet mot våld mot barn. Länsstyrelsen menar dock att hedersrelaterat våld bör lyftas uttryckligen i förslag där det är extra viktigt att detta perspektiv finns med, det är Länsstyrelsens erfarenhet att de barn och unga som lever i hederskontext annars riskerar att förbises, detsamma gäller barn utsatta för sexuell exploatering.

Länsstyrelsen ser det som önskvärt att utredningen tydligare hade synliggjort de utmaningar, behov och särskilda insatser som kan krävas för vissa grupper av barn som är särskilt sårbara för våld, exempelvis barn med funktionsnedsättningar.

Länsstyrelsen är positiv till att Utredningen lyfter situationella förebyggande insatser. Kommunens tekniska förvaltning liksom samhällsplaneringen kan bidra i det våldsförebyggande arbetet, speciellt kopplat till skolan till exempel via trygghetsvandringar och insatser utifrån dessa.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Sara Moberg som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.